

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP II

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

Bożena Chomicka

Wizytator ds. ewaluacji, KO w Białymstoku

Podsumowanie wizyty studyjnej w Holandii w dn. 12-19.09.2010

Holandia – kraj tulipanów, rowerów, van Gogha i... refleksji

Nas przyjęła serdecznie i z pełną otwartością, szczególnie dzięki niezwyklej życzliwości Gospodarzy – Jaapa i Josta. Obaj byli naszymi przewodnikami po systemie edukacji, jego zawiłościach i niuansach, sukcesach i problemach.

Podróż w nieznanie rozpoczęliśmy od poznania PLATO – Centrum Badań i Rozwoju Edukacji w Leiden. Ich motto „A Word of Ideas” (Świat Idei) doskonale wytycza drogę, którą podążają – są zawsze o krok do przodu w wytyczaniu nowych kierunków w oświacie. Ich innowacyjność, kreatywność i gotowość do podejmowania wyzwań sprawia, że praca, którą wykonują, wpływa na jakość całego systemu. Są orędownikami ewaluacji.

Kolejny przystanek to „Inspectie van het Onderwijs” (odpowiednik polskiego kuratorium oświaty). Zaskoczeniem dla nas było, że ich praca polega przede wszystkim na kontroli, którą systematycznie obejmują wszystkie szkoły. Jeśli jednak efekty, które szkoła osiąga, są bardzo dobre, kontrola może ich ominąć (w nagrodę!), jeśli szkoła ma słabe wyniki – inspekcji jest więcej.

Bardzo nam się spodobało sporządzanie przez Inspekcję „tabeli ryzyka” dla każdej szkoły (kontekst funkcjonowania szkoły). To pomysł, który warto wprowadzić do polskiego systemu. Zdziwiło nas również, że mimo olbrzymiej autonomii szkół (programy, plany, zarządzanie, inicjatywy...), uczniowie osiągają jedne z najwyższych wyników w badaniach PISA.

I wreszcie wizyty w szkołach. Na początek podstawówka i od razu zaskoczenie:

- dzieci rozpoczynają naukę w wieku 4 lat (klasa, w której się uczą – bajka),
- każde dziecko jest zdiagnozowane (potencjał intelektualny, osobowościowy, społeczny) i realizuje program adekwatny do swojego poziomu,
- nauczyciele muszą raportować wszystko, co dotyczy rozwoju dziecka,
- 6 razy w roku szkoła organizuje wieczorki dla rodziców, podczas których przekazywane są informacje o postępach dzieci (ale rodzice mogą przychodzić kiedy chcą – muszą się jednak umówić, bo drzwi szkoły są zamknięte),
- przeprowadzane są konkursy na nauczyciela (w komisji zasiada dyrektor, przedstawiciele zarządu szkoły, rodziców i nauczycieli),
- jeden nauczyciel uczy wszystkich przedmiotów (choć nie jest to jednoznaczne, że „prowadzi” dany oddział przez cały cykl edukacyjny),

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP II

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

- 6 razy w roku dyrektor ma z zarządem (odpowiednik naszego organu prowadzącego) „rozmowę” na temat rozwoju szkoły.

Również wizyta w szkole średniej pokazała wiele interesujących rozwiązań:

- szkoła jest nastawiona na realizację potrzeb ucznia,
- lekcja trwa 2 godziny,
- podczas lekcji uczeń wykonuje zadanie (samodzielnie lub w grupie), a na koniec przedstawia nauczycielowi efekty pracy, a po zrealizowaniu całego tematu/działu – test sprawdzający,
- za 3 spóźnienia uczeń wraz z rodzicami jest wzywany do stawienia się na Policji,
- uczniowie oceniają nauczycieli (3 razy w roku),
- podczas kontroli inspektorzy mówią, co jest złe, ale nie dają rekomendacji (można z ich zdaniem się nie zgodzić),
- szkoła traktuje inspektorów jako „krytycznych przyjaciół”,
- nauczyciel pracuje 46 godzin w tygodniu (ma przecież wolne podczas wakacji i ferii).

W starym XVI-wiecznym budynku ratusza, w historycznej sali obrad rajców miejskich spotkaliśmy się z przedstawicielką samorządu lokalnego. Od niej dowiedzieliśmy się, że:

- zadaniem samorządu jest edukacja przedszkolna oraz utrzymanie budynków szkół (budowa, remonty),
- szkoły są w zasadzie niezależne od samorządów,
- z urzędu zajmują się dziećmi z nieuprzywilejowanych środowisk,
- realizują również programy dla dzieci wyjątkowo utalentowanych.

Jeśli dają szkole fundusze, to następnie kontrolują, na co są one wydatkowane i czy jest to efektywne.

Ten samorząd aktywnie współpracuje z PLATO (nie musi, ale chce) – prowadząc lokalną politykę oświatową.

Wartość dodana naszej wizyty studyjnej (parę refleksji na temat systemu oświaty w Holandii):

1. wysoka odpowiedzialność jest podstawą autonomii,
2. nic się nie robi ad hoc – wszystko ma oparcie w badaniach,
3. obserwuje się procesy prowadzące do efektów,
4. jak coś zaczynają – to rozwijają, modelują, modyfikują aż do skutku,
5. troska o każdego ucznia (zanim jeszcze zostanie uczniem aż do ukończenia ścieżki edukacyjnej),
6. autentyczne wyrównywanie szans.
7. prawdziwa ewaluacja to refleksja nad działaniem – aby zdobyć wiedzę, zarządzać jakością i ją kontrolować.

Bardzo dziękuję, że mogłam tyle poznać i zrozumieć.

